

SISTEM SOCIO*- TEHNIC, HÔTEL NEGRESCO

*Prof. univ. dr. m., L. A., SOFONEA**
*conf. dr. ing., V. COTOROBAI***
*ing. E. COTOROBAI****

* C.R.I.F.Ș.T. al Academiei Române

** U. T. "Ghe. Asachi", din Iași;

*** S.C. APAVITAL, Iași

ABSTRACT

In this study examines, from multiple perspectives, complex, eccentric, sensational, fascinating, socio-technical system's inviting "Hotel Negresco" from Nice, France and complex person its owner, Alexander Negrescu/Henry-AlexanderNegresco, one of many Romanian who created history but have been forgotten ignored by posterity. Bring in actuality: a. History of Alexander Henri Negresco, passionate Romanian luxury/"absolute luxury master"/, which fails to identify, like no other at the time, elites and meet their requirements, the palace hotel/"Le Palais de la Belle Epoque"/HôtelNegresco; b. History Museum Hotel "Negresco" built early last century on the French Riviera, the hotel inauguration, was considered the most luxurious hotel in the world but crossed with society, periods of growth and decline, from hotel "of 1001 Nights" war hospital only a year after opening, and again at the hotel, after a century of reaching the inauguration to be considered in an embassy of French culture for all guests.

I. Sistemul socio- tehnic, HôtelulNegresco, sur la Rivière maritime/ Côte d'Azurà Nice, France.

Locație⇒ Orașul Nice/Nisa/Franța: la țărmul măriiMediterana, pe Avenue/Promenade des Anglais. Topos-ul&Situs-uleste reputat, miraculos. Minunăția sa este complexă: a. armonioasă, (vie), b. durabilă (specific): în Antichitate, Evul Mediu, Evul Renașterii/Renaissance, Renascimiento/, Timpuri moderne (mundaneitatea post Renaștere)/ Modernități, succesive Luminisme/ Siècle des Lumières /Luminismmo/ secolul al XIX^{lea}/ al Națiunilor/, La Belle Epoque (a fortiori); Ante PrimumMgnumBellum (a fortiori; apogeu/en grande vogue)→precede începutul bruscului declinpotențază sugestiv mirajul Rivierei franceze, $\sum_{av.g.}^{Nice}$; este sesizată interactiv, complementar, esențializat, durabil, din perspective: a. terestre: "Promenade des Anglais", b. maritime/costiere, c. aeriene, "à vol d'oiseaux". Pentru turiștii călători români, din ce în ce mai numeroși la Nisa, are o rezonanță în plus, prin prezența neașteptată a familiarului "...esco", "...escu". Monumentala clădire "Hôtel Negresco"/ $\sum_{Hotel N.}^{Tehne}$ este unul din cele mai cunoscute hoteluri de pe Coasta de Azur.

Curriculum historicum ⇒

A. *Ante vita auctoris:*

Situs-ul Côte d'Azur/La Riviera Asura/ este frontieră, animat, europeanizat, maximal, areal excelent pentru relaxare, petreceri, (*loisirs et al*), afaceri, (spionaj; *bussines*), meditații, incitări [7]; *post Primum Mgnum Bellum, inter Magni Belli, Secundum Mgnum Bellum*, (războiul rece/Cold War, Cortina de Fier), Globalizare (emergentă, destrămarea imperiului totalitar Uniunea Sovietică/ C.C.C.P. și eliberarea țărilor captive/"sateliți" sovietizați/.

B. *Curriculum vitae auctoris ΣCV&edificium.*

☞ 1868 ⇒ Se naște Henri Alexandru Negrescu/Negresco/ în București, în Principatul Unit, România; stat est- european ne-independent; suzeranizat de Turcia/ Imperiul Ottoman/, în specifică efervescentă socială [11].

Părinții: Tatăl; origine etnică: a. țigăn: ipoteză plauzibilă (aparent); a circulat o vreme: "legendarizată"; infirmată: prin exegeză complexă, riguroasă; b. evreu: ipoteză verosimilă; confirmată; deține un han mic, în apropiere de centrul urbei București/ Micul Paris "Balcanic"/, capitala Regatului [13].

☞ *Anter cca. 1879/1880* ⇒ Copilul este talentat: învață să cânte la vioară; devine copil violonist;

☞ 1883 ⇒ Pleacă din țara natală; tânărul de 15 ani călătorește și în locuri din Europa; este singur/în compania unor lăutari, [11,13,19]; își câștigă existența prin talentul său; cântă la vioară;

☞ 1885 ⇒ Ajunge în Franța, la Paris, pe Coasta de Azur, la *Monte Carlo*; lucrează: efectiv, chelner;

☞ 1890 ⇒ Tânărul chelner, isteț, vioi, muzicant instrumentist, bărbat chipeș, elegant, inteligent, poliglot (!), descărcăreț, *connaisseursommelier* ..., impresionează mulți oameni (muzicanți simpli: din mediul hotelier; tarafuri et *all*; snobi excentrici, aristocrați, bogătași, câțiva miliardari: americani, ruși, evrei); are/își face astfel mereu relații, oportunități, contacte: are ocazii să înceapă → continue cariera de pasionat (doritor: cunoscător, inovator) „regizor”, organizator, de restaurante → hotelier; este recomandat; câștigă: bani, are prestigiu. Preia conducerea restaurantului *Casino Municipal de Nice*.

☞ Cca. 1895 ⇒ Prestigiosul, ambițiosul, talentatul, "afaceristul", experimentatul hotelier, bine situatul *citoyen*, visează; concepe planuri ambițioase; are relații, unele resurse financiare, are bunuri et *al.*; începe să-și finalizeze visul → proiectul concretizat = crearea/"ctitorirea"/ unui *hôtel, sanspareil*/ « ca un ceas » : funcțional, giuvaer, util, căutat, șocant, durabil/ monumental;

☞ Cca. 1895/1896 → 1900 → cca 1907 ⇒ Este activ *citoyen* în Franța: proprietar la Paris de restaurante și hoteluri; câștigă bani (franci, lire, mărci, escudos, ...); își face o "rețea"/ sistem de relații, oferă servicii, învață, se perfecționează: experiența sa crește/se maturizează.

☞ Cca. 1900 ⇒

– 4 decembrie, 1900 ⇒ Se naște Germaine Henriette Hélène, unica fiică a perechii de concubini, prieteni, Henri Rădescu/Suzane Rădescu; la Bruxelles.

– 6 iulie, 1907 ⇒ Căsătoria cu Suzanne Bianca Rădescu : La Paris; soții erau rude. Oficializarea legăturii prin căsătorie s-a făcut la câțiva ani după nașterea fetiței: a fost impusă de îndeplinirea cerințelor legale în vederea urmăririi unui scop anume: obținerea cetățeniei

- franceze a. mai ușoară în cazul lui Henri, care avea o profesie ce-i asigura o situație materială satisfăcătoare, b. mai dificilă în cazul Suzannei, fără profesie și loc de muncă.
- ☞ Șederea în Franța este întreruptă pentru o scurtă perioadă, când familia se afla în Belgia, la Bruxelles; locuind pe strada Mehlsen; aici au bucuria de a fi tată & mamă a unui copil, Germaine.
 - ☞ Patru luni mai târziu, familia naturală revine în Franța. Henri abandonează deocamdată „Nordul” în favoarea însoritei și promițătoarei Coaste de Azur.
 - ☞ Cca. 1904÷1909 ⇒ Activul, inspiratul *monsieur* Negresco cumpără și restaurantul Cazinoului de la Enghien-les-Bains, de lângă Paris. Decizie vizionară: cazinoul de la Enghien-les-Bains este cel mai mare din Franța: cifră de afaceri mare; este costisitor; nu a funcționat *pleinement*.
 - ☞ 1907÷1908 ⇒ Negrescu și-a început activitatea la Monte-Carlo, ca majordom; ulterior ajunge director al restaurantului Hotelului Helder, apoi al restaurant-hotelului Londres, unde a obținut aprecierea unanimă a reprezentanților clientelei extrem de bogate¹.
 - ☞ Cca. 1903÷1904 ⇒ Henri Negresco este recomandat noului concesionar al Cazinoului Municipal din Nisa lui Edouard Baudoin, prin intermediul unui negustor din Nisa, Charles Lefranc; relațiile celor doi entrepreneurs sunt fertile: a. Concession-atorul îi propune conducerea restaurantului cazinoului: anexă *sine quo non*, necesară pentru *un centre des plaisirs/ loisirs* (cu activitate lungă: sezonieră/estivală); b. Henri acceptă fără ezitare: oferta este tentantă, (imediat; de perspectivă); salariul foarte mare (S=20.000 franci/an); atractivitățile / ofertele Cazinoului ar fi fost incomplete fără un restaurant de prestigiu. c. perspective: *en rose*; va avea calitatea de director al Restaurantului “*du Grand Cercle*”; Negresco/Negrescu poate deveni/va fi numele ce garantează succesul “*buchetului de flori*” dorit / râvnit de extrem de pretențioșii vizitatori ai Coastei de Azur.
 - ☞ 1884 ⇒ Este inaugurat Cazinoul Municipal $\sum_{C.N.}$ din Nisa.
 - ☞ Cca. 1904÷cca. 1912 ⇒ Are oportunitatea de a stabili și dezvolta relații cu cele mai importante personaje din cadrul societății nissarde: câteva “rândunelele de iarnă”, clienții ai Nisei; *et al.*
 - ☞ 1904 ⇒ Negresco îl cunoaște pe Edouard Jean Niermans, un arhitect olandez naturalizat francez, angajat să refacă saloanele Cazinoului Municipal. Profesionalismul acestui arhitect va contribui la materializarea unui proiect al directorului restaurantului, încă foarte puțin conturat în acel moment: acela de a construi “cel mai luxos hotel din lume: un hotel ca un ceas”!; cu ocazia consultărilor reciproce dintre cele două persoane energice și calificate privind amenajarea localului, constructorul avizat, arhitectul — aduce argumente în favoarea punctului său de vedere, menționând unele dintre recente sale realizări de succes: peste douăzeci de braserii pariziene, restaurantul hipodromului din Paris, *FoliesBergère*, *CasinoBellevue* din Biarritz, Cazinoul din Trouville, pe *Côte Atlantique*, *Moulin Rouge*, *Hôtel du Paris* din Biarritz *et al.* Din discuții, meditații, analize românul – francezul Negresco intuiește în persoana talentatului arhitect pe partenerul necesar cristalizării → ”eclozării” unui proiect încă difuz și nemărturisit până atunci: construirea celui mai luxos hotel din lume!
 - ☞ cca 1905/1906 ⇒ Se încheie eficace (just; armonios) cercul activității de-a lungul întregului an. Cazinoul din Nisa este activ doar între noiembrie și martie.
 - ☞ 1905 ⇒ Activitatea cuplului de maestri (administrator, manager, estet,...; inginer, arhitect, estet)

¹Rockefeller, Vanderbilt, Singer, Zaharoff *et al.*

este vie, fructificată: a. Negresco ia în considerare transformarea unui hotel existent; realizează o listă scurtă a hotelurilor din Nisa care i se păreau potrivite: *Cosmopolitan, Hôtel des Anglais, GrandPalais,...* b. Niermans face studii amănunțite asupra fiecărei posibile locații: dificultăți multiple economice, tehnice, juridice sunt evidente; c. Pierre Alexandre Darracq, care căuta investiții în domeniul imobiliar, va interveni cu ale sale mijloace financiare impresionante;

☞ 1909 ⇒ întâlnirea de afaceri Negresco– Pierre Alexandre Daracq (1855 – 1931) deținătorul de $\eta=10\%$ din producția de automobile a Franței, fondator al companiei “Alfa Romeo” în Italia. Personajul nu mai este pasionat de automobile, își vinde toate participațiile, caută o altă provocare; intuind că aceasta ar putea fi afacerile imobiliare de mari / strălucitoare, opulente perspective pe Coasta de Azur, intră pe aceeași lungime de undă, *en résonance* cu Henri Negresco. Darracq “plusează”: în loc să renoveze un hotel existent ar construi unul complet nou!

Tripleta γ . Negresco — β . Niemms — α . Darracq este relevantă: mirabilă, complementară, unitară, inter-activă, norocoasă, tri-valentă/ triunghiulară/: α .Magnat bogat din Epoca/faza industrializării mondiale care începe să fie numită emblematic și “Regele auto-mobil”: tehnician & manager – afacerist – cop/de bun gust, lud-ist – auto-mobilist, β .constructor-arhitect; este și pragmatician; γ .patron-hotelier-“restaurant”-or activ, eficient: colaborarea *de facto et de jure/ in potentia et in actu*/este sudată: de/prin corelația dintre nivelul eficienței și dimensionarea capacității de producție; concret: dimensionarea viitorului hotel este strict condiționată: sistemul tehnic căutat/existent, $\sum_{Nike}^{Ca \sin o}$, trebuie să aibă $n=400$ camere.

Imperativa condiționare nu era îndeplinită de realitatea existentă: nici un hotel existent în funcțiune/proiect nu dispunea $n=400$ camere. Ergo=Singura soluție acceptabilă este construirea unui hotel nou! Proiectul ideatic este încheiat. Proiectul tehnic se desfășoară: a. prima problemă de soluționat: alegerea amplasamentului; a1.este ales un teren aparținând congregației religioase a “Surorilor Credincioase lui Iisus”: în imediata vecinătate a palatului Massena; a.2.Amplasamentul acceptabil/optim trebuie să devină efectiv disponibil; b. a doua pricină de soluționat: achiziționarea terenului; obținerea terenului s-a făcut prin negocieri tumultuoase: treptat s-a reușit înlăturarea altor persoane interesate; terenul râvnit este achiziționat pentru $S=1,2 \cdot 10^6$ franci. Achiziția s-a efectuat de către Pierre Alexandre Darracq: terenul devine participare la capitalul nou-înființatei “*Société Immobilière de la Cote d’Asur*”/ S.I.C.A. /având acționari pe: Darracq, Marcel Rouband, François Etienne Crosse, cu specifice participări financiare de capital.

☞ mai 1911 ⇒ Planurile sunt finalizate, la capătul unor eforturi susținute: Niermans și Negresco efectuează călătorii la Paris, Londra, Berlin, Bruxelles, vizitând și rețin detalii prețioase ale hotelurilor Ritz, Savoy, Claridge’s, *L’Automobile Club*, Waldorf, Cecilși *Métropole*.

☞ 2 septembrie 1911 ⇒ Lucrările complexului $\sum_{Nike}^{Ca \sin o}$ încep cu mare întârziere față de planul inițial; deschiderea programată inițial trebuia să fie pe data de 1 noiembrie 1912.

☞ Cca. septembrie 1912 ⇒ Se înființează o societate pentru exploatarea hotelului: Fondation Pierre Darracq& Henry Negresco; cu un capital social $S = 1,1 \cdot 10^6$ franci; “*Negresco&Cie*” închiriază pentru o durată de $t_a = 50$ de ani locația de la societatea imobiliară meridională S.I.C.A. Nu se

cunoaște precis proporția de participare a lui Negresco (avea un venit de doar $\eta=20.000$ franci/anual), contribuția financiară ”minoră” este compensată de notorietatea sa extraordinară: aprecierea și recunoașterea ”aurei”/ carismei / este materializată prin acordarea numelui noului hotel.

- ☞ 4 ianuarie 1913 \Rightarrow Parțiala deschidere a hotelului $\sum_{Nike}^{Ca \sin o}$: a avut loc cu întârziere de ≈ 3 luni; ”funcționează” strălucit; este un giuvaer din ”*La Belle Epoque*”¹³; este încă ”Pace” în Europa/ Lume: finele războaielor balcanice; ”războiri coloniale”; ”războiri interne China”, [7]; pentru câțiva lucizi, unii *homoconsciis*, observatori ai intereselor, ambițiilor, politicilor din *Hegemona Europă/Axis Mundi*, sunt semne avertizatoare/premonitorii; circulă câteva aprecieri: ”că *uneguerre/situation conflictuelle plus grande, mais courte/(sic), vraiment européenne (sic) est possible*.”
- ☞ Iarna 1913 \Rightarrow Structura noului *aedificium* Σ : ”Hotelul celor o mie și una de nopți” are o arhitectură criticată de unii specialiști;
 - caracter stilistic întârziat: ridicat în 1912 dar într-un stil caracteristic anului 1872;
 - părți tipice: caracteristice unei clădiri ”noi”, performante, facilitățile extraordinare oferite clienților: cele mai multe în premieră absolută.
 - apelativul exotic /*Halima*/ hotel al ”celor o mie și una de nopți” este *attrayant*, apud titlul articolului ziaristului de la ”La Figaro” care l-a vizitat imediat după deschidere.
 - intrare maiestuoasă, cupola: proporționată, metalizată, structurată de Gustave Eiffel:
 - restaurantul: confortabil;
 - camerele: unicat; anexe adiacente luxoase, mobilierul de un rafinament desăvârșit;
 - conexiunile telefonice: interioare și exterioare;
 - fluxul serviciilor: convenabil, elegant/manierat;
 - gastronomia: ”sublimă”;
- ☞ Primăvara-vara 1913 \Rightarrow Succesul noii ”*Officia*” nu a întârziat să se materializeze:
 - rezultatele financiare: după numai cinci luni de la deschidere încasările depășesc $S=1 \cdot 10^6$ franci, profit de $S_p=200.000$ de franci!
 - moment favorabil pentru transformarea societății ”Negresco & Cie” în societatea anonimă ”Hotel Negresco”, capital $C_{H.N.}=2,65$ milioane franci= $2,65 \cdot 10^9$ francs.
 - clienți de elită, clasici, noi (bogați, snobi, eleganți, de gust) – Europa, S.U.A, *et al*.
- ☞ Martie 1913 \Rightarrow este înregistrat primul client român, baronul bucovinean Hurmuzachi, funcție ilustră, cărturari, politici;
- ☞ Primăvara 1914 \Rightarrow Sezonul s-a pornit sub auspicii foarte ”prea bune”, viitorul societății pare asigurat! Nici un vizionar nu a/ar fi făcut legătura între gestul necugetat/fanatic/motivat al unui student sârb la Sarajevo și consecințele acestuia asupra destinului norocos-ului *Monsieur/maître hotelier, directeur, et al/ Negresco*...
- ☞ 1914 \Rightarrow Începe războiul cel Mare: repede devine ”neasemuit de mare”/ total: *La grande Guerre!*
- ☞ 1914 \Rightarrow Vara: Atentatul Sarajevo a produs imediat efecte sociale multiple, interactive, înlănțuite; încercări (diplomatice, economice, umaniste; *et al*) de a opri începerea unui război

(european: local, scurt) ale unor instituții și ale câtorva personalități de a opri declanșarea conflictului armat generat/motivat din acest potențial *casus belli*, au fost depășite/ conturnate din voința unor super puteri integrate (specifice) în alianțe (*Triplice* ↔ *Antante*); ”jocul alianțelor” a declanșat previzibilul ”răzbel”. Conflictul militar crește canceros; va deveni generalizat (European; cu extensii mondiale; total). <Viața civilă> este violent agresată: clientela tradițională a rivierei devine, rapid, tot mai mică. În zonă, majoritatea hotelurilor sunt transformate în spitale;

- ☞ Septembrie 1914 ⇒ Luxosul Hotel Negresco este utilizat de *La Patrie*/ esterechiziționat de Stat → de Armată; transformat în spital militar/de campanie/”Spitalul temporar nr. 15”.
- ☞ 1914-1918 ⇒ Conjunctura hotelieră se degradează: progresiv → abrupt: se prăbușește; războiul se mondializează → se ”totalitar”-izează, [W.W.I.].
- ☞ 1914-1918/1919 ⇒ Complexele *modusuri* & consecințe ale Maximalului Război/ Primului Război Mondial, devastează și $\sum_{Neg.}^{Hotel}$ de pe Coasta de Azur, folosit acum *manu militari*: deteriorări, clienți prielnici nu mai pot fi, penurii;
- ☞ 1919/1920 ⇒ Climatul postbelic: a.în Europa: în Franța (învingătoare), în Anglia (idem), în U.S.A. (idem), Germania: republica/ *II Reich*/; Austria/ *Republica Österich*: minuscul rest din K.U.K./Cacania, în Rusia → U.R.S.S. (nouă, enigmatică, amenințătoare, în civil războiul, bolșevizantă, bolșevică); Europa de Nord, Europa de Răsărit; apar state noi: Polonia, Cehoslovacia, România Mare/ *dodoloață*/, Ungaria/reală/; în Baltica dispare marea opulență, clientela, probleme noi, refaceri, revizionști revanșarzi și crize, greve, lipsuri, spaime, /stângi-drepte/, tratative, acorduri, Sistemul Versailles, funcționează piețe, hegemonii, *ouvriers*, *lescapitalistes*, *lessocialistes*, *lesanarchistes et al.*; b. în Orient (Extremul Orient). Se întemeiază și funcționează un organism transnațional, Liga Națiunilor, care, în intenția fondatorilor și susținătorilor trebuia să asigure pacea (echitabilă, multi-valentă, în Europa/Lume).
- ☞ 1919/1920 ⇒ Hotelierul este zdruncinat: descumpănit, bolnav, sărăcit → ruinat. Trebuie să-și vândă instituția.
- ☞ 1920 ⇒ Vârstnicul Henry¹⁵Negrescu: ruinat, bolnav; moare.
- ☞ Cca. 1925 ⇒ Clădirea hotelului-spital temporar este intactă: Redevine hotel; este vândută; noul proprietar decide ca instituția să-și păstreze titlatura *HôtelNegresco*.
- ☞ Cca. 1925÷cca. 1920 – 1939/1940 ⇒ marca”*brandul*”/ Negrescovivează cu succes.

Bibliografia:

Informații diverse, variate (detalii, *factum*: poze, afișe, menționări, aluzii, comentarii) și acte, din câteva surse specializate, unele consemnate în scrisuri, ..., ar putea fi atribuite/sunt ”radiate”/emise dintr-o singură sursă.

1. M. Boyer, *Colloque: l’histoire du travail dans l’hôtellerie et la restauration sur la Côte d’Azur au XX-eme siècle*, Propos introductive – 2007.
2. N. Cajal, HaryKuller, *Contribuția evreilor din România la cultură și civilizație*, Editura Hasefer, 2004.

3. Anca Ciuciu și Felicia Waldman „Istorie și imagini din Bucureștiul evreiesc”,
4. Cf. Jean-Yves CONRAD, „Roumanie, capital... Paris”, OXUS Editions, Paris, 2005.
5. Eskenasy, Victor: „Izvoare și mărturii referitoare la evrei”, vol. I, București, Editura Federației Comunităților Evreiești din România, nr. 38, 1986.
6. Silviu Costachie, *Evreii din România: aspecte etnogeografice*, Editura TOP FORM, 2003.
7. Florin Constantiniu, O istorie sinceră a poporului roman, Editura Univers Enciclopedic, 2012.
8. Lester L. G. "Some Recent Issues in the Study of the History of Israel", Proceedings of the British Academy, 143, 2007.
9. Gudea: „Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România”.
10. HaryKuller, *Evrei din România: breviar biobibliografic*, Editura Hasefer, 2008.
11. Simona LAZĂR, Jurnalul.ro, 7 iulie 2009; Alexandre DAVIER, „H. Negresco, un rege al hotelurilor de lux din Franța”, Magazin Istoric, octombrie 2000.
12. Yves Hivert-Messeca, *La Maçonnerie comme exemple de sociabilité urbaine en Pays Niçois*.
13. Laurențiu Mitrache, *Românul Negrescu înființează unul dintre cele mai cunoscute hoteluri din Europa, Hotel Negrescu de la Nisa*, 44 Historia, Decembrie, 2012.
14. Gheorghe Parusi, *Cronica Bucureștilor*, ed. Compania 2005.
15. Gilles Roberto, *Henry Negresco et Le Negresco – Naissance d’un palais azuréen*.
16. SOFONEA L.,A., *Activități ale Filialei transilvănene a C.R.I.F.Ș.T.S al Academia Română, în cadrul amplei comemorări a Primului Război Mondial/centenarium/*; U. Alma Mater, Sibiu, 2014/2015.
17. Străbunicul lui Aurel Pădureanu.
18. Michel Steve, „L’Architecture Hoteliere sur la Riviera”.
19. Stelian Tănase, *Henri Negresco și Hotelul lui de pe Riviera*, 2013.
20. „EncyclopaediaJudaica” 2008.
21. Necrolog din „Le Figaro”.
22. ∴ "The Michelin Guide: 100 editions and over a century of history", Via Michelin,
23. www.fordham.edu/halsall/jewish/jewishbook.asp.